

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Факультет права, бізнесу та адміністрування

Кафедра загальноправових дисциплін та державного управління

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В.о завідувача кафедри

Доц. Т.М. Мілова

(протокол № 1 від 28.08.2025)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методика викладання юридичних дисциплін у вищій школі

Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)

Галузь знань: 08 Право

Спеціальність: 081 Право

Кваліфікація доктор філософії з права

Форма навчання денна, заочна

2025–2026 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни **Методика викладання юридичних дисциплін у вищій школі** навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти **третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 081 Право**

Розробники: Кондратенко В.М., професор кафедри загальноправових дисциплін та державного управління, д.ю.н., професор.

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри загальноправових дисциплін та державного управління, протокол №1 від 23.08.2025.

В.о. завідувача кафедри загальноправових дисциплін та державного управління

Тетяна МІЛОВА

Робоча програма навчальної дисципліни «Методика викладання юридичних дисциплін у вищій школі» зі спеціальності 081 Право за третім (освітньо науковий) рівнем вищої освіти. ЦДУ ім. В. Винниченка, 2025. 18 с.

© Кондратенко В.М., 2025 рік

© ЦДУ ім. В. Винниченка, 2025 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3,5	Галузь знань: 08 Право	Обов'язкова	
Загальна кількість годин – 105	Спеціальність: 081 Право	Рік підготовки	
		2-й	2-й
		Семестр	
		3-й	3-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4/4	Рівень вищої освіти: освітньо-науковий	20 год.	20 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	16 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		69 год.	69 год.
		Індивідуальні завдання:	
		год.	
		Вид контролю:	
екзамен	екзамен		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Методика викладання юридичних дисциплін у вищій школі» – засвоєння аспірантами знань про організацію процесу навчання

юридичних дисциплін у вищій школі, розвиток у них професійно-методичної компетентності викладача юридичних дисциплін.

Завдання навчальної дисципліни «Методика викладання юридичних дисциплін у вищій школі»:

1) засвоєння аспірантами знань про:

- нормативно-правові основи організації освітнього процесу у закладах вищої освіти;
- теоретичні основи навчання юридичних дисциплін;
- особливості пізнання та засвоєння змісту вищої юридичної освіти, схему управління, у тому числі стимулювання та мотивації, пізнавальної діяльності здобувачів вищої юридичної освіти;
- методичні основи навчання юридичних дисциплін;
- особливості організації навчання юридичних дисциплін на засадах студентоцентрованого, компетентнісного, діяльнісного, аксіологічного підходів; 2) формування в аспірантів умінь:
- визначати мету і завдання викладання юридичної дисципліни, розділу, теми (заняття);
- забезпечувати науково обґрунтований характер змісту вищої юридичної освіти, упроваджувати в навчальний процес новітні досягнення юридичної науки; здійснювати пошук необхідної наукової, навчальної та методичної літератури;
- планувати навчальний процес, розробляти навчально-методичне забезпечення: навчально-методичні комплекси, програми навчальної дисципліни та робочі програми, тексти лекцій, методичні рекомендації до семінарських і практичних занять, самостійної роботи студентів;
- проектувати процес навчання, організовувати та проводити навчання юридичних дисциплін у різних формах: лекційні, семінарські, практичні заняття, консультації, колоквиуми, конференції тощо;
- організовувати самостійну роботу студентів та забезпечувати її науково методичний супровід;
- застосовувати різноманітні, передусім інноваційні, методи і технології, впроваджувати кейс-метод, проблемне, проєктне, інтерактивне навчання, інформаційно-комунікативні технології;
- сприяти розвитку критичного, аналітичного мислення студентів, їх вмінь аналізувати, систематизувати, узагальнювати, класифікувати, порівнювати, абстрагуватися на матеріалі юридичних дисциплін, брати участь в обговоренні актуальних проблем (дискусії);
- контролювати (моніторити) результати навчання юридичних дисциплін, застосовувати різні види та форми контролю;
- забезпечувати правове виховання студентів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі компетентності:

ІК. Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері права,

застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

ЗК 1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 2. Здатність розробляти наукові проекти та управляти ними. ЗК 4.

Здатність усно і письмово презентувати результати власного наукового дослідження українською та іноземною мовами, глибоко розуміти іншомовні наукові та професійні тексти за напрямом досліджень. СК 3. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті та проектах правничої освіти у системі освіти дорослих.

СК 4. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері права та забезпечувати якість виконуваних досліджень; дотримання права інтелектуальної власності та стандартів академічної доброчесності.

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми права державною та іноземною мовами, оприлюднювати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях.

ПРН 3. Застосовувати у фаховій діяльності знання та розуміння системи права, історії світової та української правової думки, сучасної правової доктрини, а також основних напрямів та провідних тенденцій у розвитку права.

ПРН 4. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні аргументи, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні наукові джерела; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого правового та загальносоціального контекстів.

ПРН 6. Розуміти загальні принципи та методи юридичної науки, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері права та у викладацькій практиці.

ПРН 9. Організувати і здійснювати освітній процес у сфері права на різних рівнях вищої освіти, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, застосувати ефективні методики викладання навчальних дисциплін.

3. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Загальна частина

Тема 1. «Методика викладання юридичних дисциплін у вищій школі» як наука і навчальна дисципліна.

«Методика викладання юридичних дисциплін у вищій школі» як наука. «Методика викладання юридичних дисциплін у вищій школі» як навчальна дисципліна: поняття, об'єкт, предмет, мета та завдання. Місце і роль «Методики викладання юридичних дисциплін у вищій школі» в системі підготовки доктора

філософії зі спеціальності 081 Право. Міждисциплінарні зв'язки курсу. Сучасні підходи до організації навчання юридичних дисциплін: особистісно зорієнтований, компетентнісний, діяльнісний, аксіологічний. Принципи викладання юридичних дисциплін у закладах вищої освіти. Індивідуальна освітня траєкторія здобувача вищої освіти: поняття та роль викладача.

Тема 2. Система вищої юридичної освіти та система навчання юридичних дисциплін у вищій школі.

Система вищої юридичної освіти як сукупність компонентів, які перебувають у складних системотвірних зв'язках і взаємодії між собою та з оточуючим середовищем. Система вищої юридичної освіти у широкому та вузькому розуміннях.

Структура системи вищої юридичної освіти у широкому розумінні: нормативно-правові акти, які регулюють функціонування цієї освітньої системи; органи, які здійснюють державне управління, регулювання у сфері вищої освіти; мережа закладів вищої юридичної освіти; наукові установи, діяльність яких спрямована на розвиток юридичної науки; заклади вищої освіти (інститути, факультети), а також наукові установи, в яких здійснюється підготовка та підвищення кваліфікації викладачів юридичних дисциплін; державні (судові, правоохоронні, правозахисні тощо) органи та суб'єкти господарювання як бази навчальних і виробничих практик студентів-правників; суб'єкти вищої юридичної освіти: викладачі та студенти; мета, зміст, засоби, форми, методи, прийоми, технології та результати навчання юридичних дисциплін у закладах вищої освіти. Система вищої юридичної освіти у вузькому розумінні: поняття та компоненти структури (суб'єкт-суб'єктний, цільовий, змістовий, організаційно технологічний, контрольний-результативний).

Зовнішні чинники системи вищої юридичної освіти: соціально економічний та соціокультурний, науковий, політико-правовий, освітньо педагогічний, історичний, євроінтеграційний.

Тема 3. Генеза вищої юридичної освіти в Україні.

Політико-ідеологічні, нормативно-правові і теоретико-методичні передумови формування сучасної системи вищої юридичної освіти. Розвиток вищої юридичної освіти в Україні у XVIII-XIX ст.

Етапи розвитку вищої юридичної освіти у XX ст. Основні тенденції її розвитку в Україні у 1924-1991 рр.: надмірна ідеологізація і політизація; панування державоцентричного та законознавчого підходів.

Сучасний період становлення системи вищої юридичної освіти. Проблеми та перспективи розвитку вищої юридичної освіти в Україні. **Тема 4.**

Науково-педагогічна діяльність викладача юридичних дисциплін у вищій школі.

Професійна компетентність викладача юридичних дисциплін у вищій школі. Професіограма сучасного викладача юридичних дисциплін як сукупність вимог до знань, умінь, навичок, цінностей і ставлень.

Регулювання і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу.

Графік освітнього процесу. Навчальний план. Робочий навчальний план. Програма навчальної дисципліни. Робоча програма дисципліни. Навчально-методичний комплекс курсу (НМК). Навчальна та методична література.

Види діяльності викладача юридичних дисциплін у вищій школі: наукова, навчально-методична, організаційна. Планування і нормування праці викладача у вищій школі.

Тема 5. Мета і завдання вищої юридичної освіти.

Проблеми цілевизначення у вищій юридичній освіті. Сучасне суспільне замовлення як основа визначення мети викладання юридичних дисциплін у вищій школі.

Мета вищої юридичної освіти як створення оптимальних умов для розвитку інтелектуальної, діяльнісної (соціально-діялісно-професійної) та духовно ціннісної сфер особистості здобувача юридичної освіти. Розвиток правового світогляду, правового мислення, правової свідомості та правової культури як мета вищої юридичної освіти.

Професійна компетентність юриста (правника) (професійна, професійно правова компетентність, компетентність професійного юриста) як результат навчання юридичних дисциплін у вищій школі. Поняття та структура професійної компетентності правника.

Розділ 2. Особлива частина

Тема 6. Зміст вищої юридичної освіти як сукупність юридичних навчальних дисциплін/курсів.

Поняття змісту вищої юридичної освіти як сукупності юридичних дисциплін/курсів. Юридична наука як основа формування змісту вищої юридичної освіти. Підходи до структурування змісту юридичної освіти у вищій школі. Роль і значення нормативно-правових актів для конструювання змісту вищої юридичної освіти.

Навчальна дисципліна як форма відображення та засіб розкриття змісту вищої юридичної освіти. Обов'язкові та вибіркові юридичні дисципліни як елементи навчального плану підготовки юриста. Загальна характеристика змісту основних юридичних дисциплін, які вивчаються у вищій школі.

Тема 7. Зміст вищої юридичної освіти в структурно-функціональній площині.

Поняття змісту вищої юридичної освіти як сукупності таких компонентів, як: правове знання, способи діяльності за зразком та досвід їх здійснення, досвід творчої діяльності, досвід емоційно-ціннісного ставлення.

Рівні опанування змісту вищої юридичної освіти: емпіричний і теоретичний. Засвоєння змісту вищої юридичної освіти на емпіричному рівні. Поняття та структура фактичного матеріалу, класифікація фактів у змісті юридичної освіти. Юридичні факти як особливий вид фактичного матеріалу.

Теоретичний матеріал у змісті вищої юридичної освіти. Структура

теоретичного компонента навчального правознавчого матеріалу: категорії правознавства, правові поняття, терміни, судження, умовиводи, концепції, теорії, закономірності, причинно-наслідкові зв'язки, тенденції. Поняття як основний елемент теоретичного компоненту змісту вищої юридичної освіти.

Класифікація правових понять в юридичних курсах. Особливості категоріально-понятійного апарату юридичних дисциплін.

Тема 8. Засвоєння змісту юридичної освіти.

Формування правових понять

Загальна характеристика процесу засвоєння змісту юридичної освіти. Етапи процесу засвоєння змісту юридичної освіти (сприймання, осмислення та розуміння, узагальнення, закріплення, застосування на практиці) та їх характеристика. Основні етапи формування правових понять.

Перший етап засвоєння змісту юридичної освіти. Сприймання як провідний пізнавальний процес на цьому етапі. Мета, зміст, методи, засоби та прийоми викладання на цьому етапі.

Другий етап засвоєння змісту юридичної освіти. Осмислення, розуміння та узагальнення як провідні пізнавальні процеси на цьому етапі. Мета, зміст, методи, засоби та прийоми викладання на цьому етапі. Пояснення, роз'яснення, доведення, розмірковування, встановлення тенденцій, аналіз, синтез, порівняння, класифікація.

Третій етап засвоєння змісту юридичної освіти. Систематизація, закріплення та застосування як провідні пізнавальні процеси на цьому етапі. Методи, засоби, прийоми, які забезпечують засвоєння, зокрема застосування, теоретичного матеріалу на третьому етапі.

Тема 9. Форми навчання юридичних дисциплін у вищій школі. Поняття та види форм навчання юридичних дисциплін у вищій школі. Лекція як форма навчання юридичних дисциплін у вищій школі: поняття та класифікація. Структура лекції. Методично-дидактичні умови й особливості організації та проведення лекцій залежно від виду. Переваги й недоліки лекції як форми навчання. Підготовка викладача до лекції: поняття та значення. Етапи підготовки викладача до лекції: загальна (підготовка до викладання курсу) та конкретна (підготовка до конкретної лекції). Текст (план конспект, структурно-логічна схема (СЛС)) лекції: вимоги до складання (розробки). Методика аналізу (самоаналізу) лекції.

Семінарське заняття як форма навчання юридичних дисциплін у вищій школі: поняття, місце і роль у навчально-виховному процесі, функції, види. Обумовленість виду семінарського заняття метою, змістом навчального матеріалу та рівнем підготовки студентів. Методично-дидактичні умови й особливості його організації та проведення. Методика аналізу (самоаналізу) семінарського заняття. Практичне заняття як форма навчання юридичних дисциплін у вищій школі.

Самостійна робота як форма навчання юридичних дисциплін у вищій школі: поняття, значення, види. Специфіка організації самостійної роботи з джерелами права та іншими джерелами навчальної (наукової) інформації (підручниками, посібниками, словниками, довідниками, енциклопедіями, монографічною та ін.

науковою літературою, Інтернет-ресурсом).

Наукова (науково-дослідницька) робота студентів у процесі вивчення юридичних дисциплін у вищій школі: поняття та значення. Місце науково дослідницької діяльності студентів у структурі їх самостійної роботи. Методично дидактичний супровід наукової діяльності студентів.

Консультація як форма навчання юридичних дисциплін: поняття, види. Студентська наукова конференція: поняття, види, значення в системі навчання юридичних дисциплін у вищій школі.

Форми навчальної роботи студентів: види (індивідуальна, колективна, парна, групова) та методично-дидактичні умови організації.

Організація навчання юридичних дисциплін у дистанційному форматі. **Тема 10. Методи і технології навчання юридичних дисциплін у вищій школі.**

Методи навчання юридичних дисциплін: поняття та класифікація. Словесні методи викладання юридичних дисциплін: поняття, види (пояснення, бесіда), методично-дидактичні умови використання. Робота з джерелами правової інформації як словесний метод навчання. Методичні прийоми роботи з джерелами правової інформації. Методика роботи з нормативно правовими актами.

Наочність у навчанні юридичних дисциплін: поняття і види (безпосередня та опосередкована; споглядальна та дієва; натуральна, зображувальна (образно опосередкована), схематична (умовно-графічна)). Спостереження як вид наочності. Проблемне навчання юридичних дисциплін у вищій школі: поняття та організація. Методика кейсів. Ігрові технології навчання: дидактична гра (рольова, ділова); ігрова ситуація; ігровий прийом.

Інтерактивні технології навчання. Дискусія: поняття, методика організації та проведення, види, переваги й недоліки.

Інформаційно-комунікативні технології навчання юридичних дисциплін. Технологія проєктного навчання: поняття, види студентських проєктів. **Тема 11. Контроль навчальних досягнень студентів у процесі вивчення юридичних дисциплін у вищій школі.**

Контроль навчальних досягнень студентів: поняття, сутність, значення. Перевірка, оцінювання та результати (оцінка й облік) як складники контролю. Принципи контролю: об'єктивність, систематичність, тематичність, дієвість, індивідуальність та диференційованість. Завдання та функції контролю навчальних досягнень студентів. Мета, суб'єкти, об'єкти контролю. Рівні та критерії оцінювання навчальних досягнень студентів.

Класифікація контролю. Види контролю залежно від місця (етапу) у процесі навчання: попередній, поточний, періодичний, підсумковий, заключний. Методично-дидактичні умови організації та проведення різних видів контролю. Види контролю за способом: індивідуальний, фронтальний, парний, груповий. Види контролю за суб'єктом: зовнішній, взаємоконтроль, самоконтроль.

Види контролю за способом передачі, відтворення інформації: усний, письмовий. Усне опитування: поняття, види (індивідуальне, фронтальне). Письмова форма контролю: поняття, види. Термінологічний диктант. Контрольні

(тематичні) роботи. Тестування як технологія контролю навчальних досягнень студентів: переваги і недоліки, методично-дидактичні умови організації та проведення. Колоквіум як форма контролю.

Розділ 3. Спеціальна частина

Тема 12. Методика викладання окремих юридичних дисциплін/тем у вищій школі.

Особливості викладання курсу «Теорія держави і права» як дисципліни переважно теоретичного характеру, зміст якої містить узагальнення найбільш високого рівня. «Теорія держави і права» як фундаментальна наука та навчальна дисципліна у системі юридичних наук та навчальних дисциплін. Поняття, предмет, цілі та завдання курсу. Правові категорії та поняття як основний елемент правового знання, що підлягає засвоєнню студентами у процесі вивчення дисципліни «Теорія держави і права». Формування системи правових знань (правових понять) з курсу. Вироблення умінь використовувати юридичну термінологію шляхом участі у дискусіях та інших інтеракціях у межах змісту дисципліни. Особливості застосування різних методів і технологій.

Специфіка викладання публічно-правових дисциплін, зокрема «Конституційне право», «Адміністративне право». Особливості формування правових понять. Формування умінь працювати з текстами Конституції України, кодексів, інших законів, підзаконними нормативно-правовими актами. Практичні заняття та/або практичні завдання, кейс-метод у процесі викладання цих дисциплін. Реалізація міждисциплінарних зв'язків.

Тема 13. Позааудиторна навчально-виховна робота як складник вищої юридичної освіти.

Позааудиторна навчально-виховна робота з правознавства у вищій школі: поняття, мета, завдання, принципи, особливості, роль та значення у підготовці правника. Науковий гурток, проблемна група як форми позааудиторної навчально-виховної роботи: мета, зміст, методи, результати. Участь студентів-правників у роботі Юридичної клініки закладу вищої освіти. Дидактичні ігри, диспути, правовий ринг, дебати як форми позааудиторної роботи.

Тема 14. Вивчення юридичних дисциплін у зарубіжних країнах
Особливості організації вивчення юридичних дисциплін у США, Канаді та Великій Британії. Особливості організації вивчення юридичних дисциплін у Франції, ФРН.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин	
	денна форма	заочна форма

	у с ь о г о	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб.	інд.	с. р.		л	с	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Загальна частина												
Тема 1. «МВЮДВШ» як наука і навчальна дисципліна	7	2				5	7	2				5
Тема 2. Система вищої юридичної освіти та система навчання юридичних дисциплін у вищій школі	9	2	2			5	9	2	2			5
Тема 3. Генеза вищої юридичної освіти в Україні	5					5	5					5
Тема 4. Науково-педагогічна діяльність викладача юридичних дисциплін у вищій школі	7		2			5	7		2			5

Тема 5. Мета і завдання вищої юридичної освіти	7	2				5	7	2				5
Разом за Розділом 1	35	6	4			25	35	6	4			25

Розділ 2. Особлива частина												
Тема 6. Зміст вищої юридичної освіти як сукупність юридичних навчальних дисциплін/курсів	7	2				5	7	2				5

Тема 7. Зміст вищої юридичної освіти в структурно функціональній площині	7		2			5	7		2			5
Тема 8. Засвоєння змісту юридичної освіти	7	2				5	7	2				5
Тема 9. Форми навчання юридичних дисциплін	9	2	2			5	9	2	2			5
Тема 10. Методи і	8	2	2			4	8	2	2			4

технології навчання юридичних дисциплін												
Тема 11. Контроль навчальних досягнень студентів у процесі вивчення юридичних дисциплін у вищій школі	7		2			5	7		2			5
Разом за Розділом 2	45	8	8			29	45	8	8			29
Розділ 2. Спеціальна частина												
Тема 12. Методика викладання окремих юридичних дисциплін	9	2	2			5	9		2			5

Тема 13. Позааудиторна навчально-виховна робота як складник вищої юридичної освіти	9	2	2			5	9					5
--	---	---	---	--	--	---	---	--	--	--	--	---

Тема 14. Вивчення юридичних дисциплін у зарубіжних країнах	7	2				5	7					5
Разом за Розділом 3	25	6	4			15	25	6	4			15
Усього годин		5	16			69	105	20	19			69

5. Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Система вищої юридичної освіти та система навчання юридичних дисциплін у вищій школі	2
2	Науково-педагогічна діяльність викладача юридичних дисциплін у вищій школі	2
3	Зміст вищої юридичної освіти в структурно-функціональній площині	2
4	Форми навчання юридичних дисциплін у вищій школі	2
5	Методи і технології навчання юридичних дисциплін у вищій школі	2
6	Контроль навчальних досягнень студентів у процесі вивчення юридичних дисциплін у вищій школі	2
7	Методика викладання окремих юридичних дисциплін	2
8	Позааудиторна навчально-виховна робота як складник вищої юридичної освіти	2
	Разом	16

6. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	«Методика викладання юридичних дисциплін у вищій школі» як наука і навчальна дисципліна	5
2	Система вищої юридичної освіти та система навчання юридичних дисциплін у вищій школі	5

3	Генеza вищої юридичної освіти в Україні	5
4	Науково-педагогічна діяльність викладача юридичних дисциплін у вищій школі	5
5	Мета і завдання вищої юридичної освіти	5
6	Зміст вищої юридичної освіти як сукупність юридичних навчальних дисциплін/курсів	5
7	Зміст вищої юридичної освіти в структурно-функціональній площині	5
8	Засвоєння змісту юридичної освіти. Формування правових понять	5
9	Форми навчання юридичних дисциплін у вищій школі	5
10	Методи і технології навчання юридичних дисциплін у вищій школі	4
11	Контроль навчальних досягнень студентів у процесі вивчення юридичних дисциплін у вищій школі	5
12	Методика викладання окремих юридичних дисциплін/тем у вищій школі	5
13	Позааудиторна навчально-виховна робота як складник вищої юридичної освіти	5

14	Вивчення юридичних дисциплін у зарубіжних країнах	5
	Разом	69

7. Методи навчання

Форми навчання:

1) навчальні заняття:

- лекції з використанням структурно-логічних схем,
- семінарські заняття;

2) самостійна робота, у тому числі – робота в науковій бібліотеці ЦДУ імені В. Винниченка, інших бібліотеках, мережі Інтернет;

3) консультації;

Методи навчання:

- за характером пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративний; репродуктивний; проблемного викладу; евристичний; дослідницький; - за логікою пізнання: аналітичний; індуктивний; дедуктивний; - за етапами процесу навчання: формування знань; формування умінь і навичок; застосування знань; узагальнення; закріплення; перевірки;

- за джерелами знань: словесні (розповідь, бесіда, пояснення, лекція); наочні (демонстрація, ілюстрація, використання ТЗН); практичні; робота з джерелами правової інформації, нормативно-правовими актами.

8. Методи контролю

Методи контролю: усне опитування, бесіди; тестування, контрольні роботи, презентації, звіти.

Види контролю якості знань студентів: поточний, періодичний, підсумковий. Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою, шкалою ECTS та національною шкалою.

Поточний контроль

Поточний контроль – це оцінювання навчальних досягнень студента (рівень теоретичних знань та практичних умінь і навичок з тем, включених до розділів змісту), які він виявив під час аудиторних занять, за результатами самостійної роботи, на консультаціях.

Формами поточного контролю є: усне та письмове, фронтальне та індивідуальне опитування; виконання практичних завдань; участь в обговореннях, дискусіях тощо.

Поточному контролю підлягають:

- усна відповідь студента, її глибина, повнота, обґрунтованість; - доповнення студента, додаткові запитання до тих, хто відповідає; - рецензія на виступ;

- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття (роботі у

парах, малих групах);

- глибина аналізу наукової та навчальної літератури під час підготовки до занять;

- якість виконання письмових завдань (тестових, контрольних, творчих робіт, рефератів), а також виконання практичних завдань;

- якість самостійного опрацювання тем;

- систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань.

Критеріями оцінки усних відповідей є:

- повнота та глибина розкриття питання;

- логіка викладу, вміння аналізувати, робити висновки, узагальнювати, порівнювати;

- культура мови, емоційність та переконливість;

- використання для обґрунтування своєї думки положень основної та додаткової літератури, особистого досвіду.

Критеріями оцінки письмових завдань є:

- повнота та глибина розкриття питання;

- цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки;

- акуратність оформлення письмової роботи.

Максимальний бал за роботу на семінарському занятті – 5 балів. **5 балів** студент отримує, якщо:

- опрацював не лише основну, але й додаткову літературу, самостійно знайдену, відповідно до теми для більш глибокого її розкриття; - засвоїв теоретичний матеріал на високому (творчому) рівні, логічно викладає його, пов'язуючи з вивченим раніше, встановлює внутрішньо дисциплінарні та міждисциплінарні зв'язки;

- висловлює гіпотези, наводить аргументи на підтвердження своєї думки або спростування думки інших студентів, при цьому, посилається на опрацьовані джерела та літературу;

- використовує теоретичні знання для виконання практичних завдань, аналізу педагогічних (методичних) ситуацій;

- робить висновки, узагальнення;

- рецензує відповіді інших, вносить корективи, робить доповнення; - пропонує дискусійні теми для обговорення, бере участь у дискусії, дотримується культури ведення дискусії;

- репрезентував практичні завдання, виконані відповідно до вимог.

4 бали студент отримує, якщо:

- опрацював переважно основну літературу;

- теоретичний матеріал засвоїв на достатньому (конструктивному рівні), досить логічно викладає його, однак, не завжди може підтвердити відповідними прикладами, іншими аргументами;

- під час викладу припускається незначних помилок чи неточностей, у нього виникають деякі утруднення, зокрема, щодо встановлення міждисциплінарних

та внутрішньо-дисциплінарних зв'язків, тобто, його знання систематизовані не повною мірою;

- іноді потребує додаткових запитань для повного розкриття проблеми; - висловлює гіпотези, припущення, однак, не завжди може навести необхідні аргументи на підтвердження своєї думки;

- використовує теоретичний матеріал для розв'язання практичних завдань, але його пояснення містять неточності, недостатньо обґрунтовані; - робить висновки, узагальнення, однак, вони потребують уточнення, конкретизації з боку викладача або інших студентів;

- рецензує відповіді інших, вносить корективи, робить доповнення; - пропонує дискусійні теми для обговорення, бере участь у дискусії, дотримується культури ведення дискусії;

- виконав практичні завдання, однак, із певними зауваженнями.

3 бали отримує студент, якщо:

- не повністю опрацював рекомендовані джерела та літературу; - засвоїв матеріал на середньому (репродуктивному) рівні; може лише відтворити навчальний матеріал, засвоєний на лекції або опрацьований самостійно без критичного осмислення, на рівні переказу, можливо, навіть, за допомогою викладача;

- іноді порушує логіку викладу, припускається помилок; не вміє самостійно здійснювати логічні операції (аналіз, синтез, узагальнення, систематизація); - з допомогою викладача може навести приклади, пов'язати теоретичний та практичний матеріал;

- не може зробити рецензію, виправити помилки інших студентів;

- у нього не достатньо сформовані навички участі у дискусії, не вміє обґрунтовувати свою думку.

2 бали отримує студент, якщо:

- не опрацював рекомендовані джерела та літературу;

- засвоїв матеріал на низькому (рецептивно-продуктивному) рівні; може відтворити незначну частину навчального матеріалу, засвоєного на лекції, лише за допомогою викладача;

- не може критично осмислити, проаналізувати матеріал навіть, за допомогою викладача;

- не дотримується логіки викладу, часто припускається помилок; - не може (навіть з допомогою викладача) навести приклади, пов'язати теоретичний та практичний матеріал;

- не може зробити рецензію, виправити помилки інших студентів.

1 бал отримує студент, якщо:

- не опрацював рекомендовані джерела та літературу;

- не засвоїв матеріал, не може відтворити навіть незначну частину навчального матеріалу, навіть, з допомогою викладача, однак, дотримується дисципліни, уважно слухає відповіді інших студентів, робить записи, задає питання студентам, котрі роблять доповіді, повідомлення, доповнення,

намагається брати участь в обговореннях, що свідчить про наявність у нього пізнавального інтересу до навчальної дисципліни.

Студент, який не з'явився на заняття з поважних причин, підтверджених документально, і не має поточних оцінок, має право пройти поточний контроль, а також контроль самостійної роботи під час консультацій.

У разі, якщо здобувач подав декларацію про визнання результатів неформального та /або інформального навчання стосовно певного освітнього компонента ОП, оцінювання відбувається відповідно до Порядку визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка (затвердженого вченою радою університету, протокол № 9 від 26 грудня 2022 р.).

Результати навчання та компетентності, що можуть бути визнані в межах цього освітнього компонента, можна досягати та здобувати в системі неформальної освіти під час участі в тренінгах, майстер-класах, семінарах, вебінарах, дистанційних курсах, стажуваннях тощо, що підтверджено відповідним документом (дипломом, сертифікатом, свідоцтвом под.). – пункти 1.5, 1.6, 1.9, 1.10 названого Порядку.

9. Схема нарахування балів, які отримують студенти

Поточний контроль, самостійна робота			Екзамен	Сума
Розділ 1	Розділ 2	Розділ 3		
T1 – T5	T6 – T11	T12 – T14	40	100
20	30	10		

T1, T2 ... T14 – теми розділів.

10. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		

35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Підручники, посібники, курси лекцій, термінологічні словники, енциклопедії.
2. Тематика і плани лекцій та їх короткий зміст.
5. Плани семінарських занять.
6. Завдання для самостійної роботи.
7. Тематика рефератів.
8. Контрольні питання з навчальної дисципліни.
9. Список рекомендованих літератури та джерел.

12. Рекомендована література:

Основна:

1. Про освіту : Закон України від 05 верес. 2017 р. № 2145-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 38-39. Ст. 380.
2. Про вищу освіту : Закон України від 01 лип. 2014 р. № 1556-VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 37-38. Ст. 2004.
3. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26 листоп. 2015 р. № 848-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2016. № 3. Ст. 25. 4. Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах) : Постанова Кабінету Міністрів України від 23 берез. 2016 р. № 261 (у редакції Постанови КМУ від 19 трав. 2023 р. № 502). Офіційний вісник України. 2016. № 26. Ст. 1030.
5. Про затвердження Положення про дистанційне навчання : Наказ Міністерства освіти і науки України від 25 квіт. 2013 р. № 466. Офіційний вісник України. 2013. № 36. Ст. 1281.
6. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013#Text>.
7. Вдовічен В.А., Вдовічена Л.І., Меленко О.В. Методика викладання правничих дисциплін : навч.-метод. посіб. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 144 с.
8. Удосконалення викладання галузевих юридичних дисциплін : науково-практичний посібник / Н. С. Кузнецова, М. М. Хоменко, А. Б. Гриняк та інші. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. 248 с.

9. Педагогічна майстерність : підручник / [Т.В. Петровська, Г.В. Жукова,]; за заг. ред. Т.В. Петровської. К.: Видавець Позднишев, 2024. 402 с. 10. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник / за заг. ред. О.І. Федоренко. Харків : ФОП Бровін О.В., 2020. 240 с.

11. Мирошниченко В.О., Мирошниченко Ю.А., Фролов Ю.М. Освітнє право у схемах та таблицях : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 145 с.

Додаткова:

12. Андрусишин Б. І., Гуз А. М. Методика викладання правознавства у вищому навчальному закладі : посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. К. : Вид- во НПУ ім. М. П. Драгоманова. 2011. 241 с.

13. Біла книга з реформування української юридичної освіти (за матеріалами міжнародної науково-практичної конференції «Європеїзація української юридичної освіти: німецько-український досвід» / Київ, 21-22 листопада 2014; Федеральне міністерство освіти і науки ФРН; Університет імені Георга Августа м. Геттінгена, юридичний факультет; Київський національний університет імені Тараса Шевченка, юридичний факультет; Центр німецького права ; Німецько-український правознавчий діалог / Упорядники: Роман Мельник, Олена Шаблій, Бернгард Шлоер. Київ: Корпорація «Науковий парк Київський університет імені Тараса Шевченка»; Панов, 2015. 360 с.

14. Кашкар'юв Г. В. Методика викладання правознавства в опорних схемах і таблицях. Частина І. Харків : Вид. група «Основа», 2011. 64 с. 15. Кашкар'юв Г. В. Методика викладання правознавства в опорних схемах і таблицях. Частина ІІ. Харків: Вид. група «Основа», 2011. 48 с. 16. Лякішева А. В. Методика викладання навчальних дисциплін соціально педагогічного напрямку студентам ВНЗ : навч.-метод. посіб. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. 504 с.

17. Методика підготовки та проведення лекцій з правових дисциплін: [метод. рекоменд.]; за ред. М. Моїсеєвої. К., 2010. 44 с.

18. Можайкіна О. С. Методичні основи викладання юридичних дисциплін у вищих навчальних закладах : навчальний посібник. Луцьк : СПД Гадяк Ж. В., друкарня «Волиньполіграф. 2019. 174 с.

13. Інформаційні ресурси

http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main	Сайт Верховної Ради України (законодавство)
http://pravoua.com.ua/	Сайт журналу «Право України»

http://www.ligazakon.ua/	Головний правовий портал України
---	----------------------------------

14. Політика щодо академічної доброчесності

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка» (затверджене Вченою радою, протокол №13 від 28.04.2025).